

Соколова Анна Олександрівна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.

СУТНІСТЬ ПРАВОВИХ СТОСУНКІВ МІЖ ЛЮДИНОЮ ТА ДЕРЖАВОЮ

У соціально неоднорідному суспільстві виникло і таке нове явище, як політика — владні дії, спрямовані на урегулювання відносин між різними частинами суспільства.

Держава — це організація, завданням якої є утримання влади над суспільством, у котрому соціальні протиріччя вимагають застосування примусу, за допомогою спеціального апарату управління. При цьому відбувається відсторонення («відчуження») більшості членів суспільства від прийняття рішень та участі в управлінні громадськими справами. Ці функції первісно були монополізовані державною владою, яку здійснює спеціальний апарат управління.

Хоча вважається, що держава як владна організація виражає волю даного суспільства в цілому, можливості різних частин суспільства (етнічних спільнот, соціально-економічних класів, соціальних груп) впливати на політику держави є неоднаковими і залежать від наявності у них відповідних економічних, технічних, силових, духовно-ідеологічних та інших ресурсів влади. Тому і держава, виконуючи об'єднувальну, стабілізаційну функцію у суспільстві, реалізує свою політику в інтересах насамперед домінуючої частини населення, у руках якої сконцентровані такі ресурси влади. З цієї точки зору держава є організацією політичної влади домінуючої частини населення у соціально неоднорідному суспільстві, за допомогою якої забезпечується його цілісність і безпека та здійснюється керівництво суспільством в інтересах цієї його частини, а також управління загально-суспільними справами.

Таким чином, відносини між людиною і державою суттєвою мірою визначаються тим, чи належить конкретна людина до соціальної групи, яка має достатню концентрацію ресурсів для впливу на прийняття державних рішень.

У сучасній правовій науці вважається, що стосунки особи і держави будуються на встановленні такого балансу, при якому особа мала б можливість безперешкодно розвивати здібності, задовольняти права, свободи та законні інтереси, а держава одержувала б визнання й підтримку своєї діяльності з боку особи, яка виконує свої обов'язки і несе відповідальність за їх невиконання.

Усю величезну кількість теорій і поглядів, що існують в історії правової думки і стосуються співвідношення «держава — особа», можна звести до двох підходів:

1) індивідуалістичний (природно-правовий) — права належать людині від природи і є невід'ємними. Завдання держави і суспільства полягає в тому, щоб дотримуватися цих прав, не допускати їх порушення. Конкретні зміст і обсяг прав змінюються і розширюються одночасно з розвитком суспільства, а фундаментальні права залишаються незмінними;

2) державницький (юридично-позитивістський) — свої права людина одержує від суспільства і держави; держава — джерело і гарант прав людини завдяки закріпленню їх у законі; права особи змінюються залежно від державної доцільності і спроможності.

У реальності держава є механізмом, який досить часто використовується різними соціальними групами для конкурентної боротьби за утвердження власних прав за рахунок обмеження прав інших груп. Тому обсяг та якість прав конкретної людини залежать від реального співвідношення концентрації ресурсів влади в руках різних соціальних груп. Таким чином, проголошення будь-якого права людини, навіть закріпленого відповідними актами держави та її органів — ніщо без реальних гарантій його здійснення. Під гарантіями прав, свобод і обов'язків людини та громадянина розуміють систему соціально-економічних, моральних, політичних, юридичних умов, засобів і способів, які забезпечують їх фактичну реалізацію, охорону та надійний захист.

У сучасній державі передбачена можливість примусового виконання прав громадян і усунення перешкод на шляху їх реалізації. У кожній державі права людини закріплюються або в конституції, або в спеціально присвяченій ним декларації. У поточних законах і підзаконних юридичних актах передбачаються процедури, механізми реалізації і захисту основних прав людини, закріплених у конституції. Норми про права людини можуть діяти як прямо, так і через конкретні спеціальні закони, що встановлюють форми їхньої реалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронянський О. В., Зайончковський Ю. В., Романова С. С. Політологія з модулем «Україна, Європа, світ». – 2021.
2. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-вр#Text>;
4. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сичія, 2012. - 238 с.
5. Моїсєєва Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. Філософія спілкування : Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2014. № 7. С. 89- 94.
6. Моїсєєва Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика. Х. : ХНТУСГ, 2015. 392 с.

Шахов Іван Валерійович
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипаєв О.М.

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Права людини – це свободи і можливості, які обумовлені існуванням людини в суспільстві. Вони визначають базові норми, які необхідні для життя із почуттям гідності. Права людей є міжнародним об'єктом правового регулювання та існують незалежно від закріплення в законодавчих актах держави. Права людини є у кожного незалежно від статі, віку, національності, віросповідання, мови, кольору шкіри, політичних переконань, походження, майнового становища чи соціального статусу тощо.

Всі права людини є неподільними, взаємозв'язаними, нерозривними одне від одного, а значить не можуть розглядатися окремо. Здійснення одного права залежить від здійснення багатьох інших прав і не існує жодного права, яке було б більш важливим за інші.

Крім того права є універсальними та невід'ємними, вони стосуються усіх людей без обмежень у часі і ніхто не може їх відібрати, ані жодна людина, ані уряд.

В основі прав людини лежать дві концепції – людська рівність та її гідність. Із цих двох основних цінностей можна вивести багато інших за допомогою яких можна більш точно визначити як повинні співіснувати люди у суспільстві на практиці.

Ідея захисту прав людини від зловживань урядової влади через закон стала набувати широкого розповсюдження у ХХ столітті, особливо після створення Ліги Націй і Міжнародної організації. Однак саме події Другої світової війни дійсно вивели права людини на міжнародний рівень. Жахливі звірства, які були скоєні під час війни, у тому числі масові воєнні злочини, спричинили виникнення нового органу міжнародного права і, створення прав людини такими, які нам відомі зараз.

У статуті ООН вказано, що цілями організації є

- підтримувати міжнародний мир та безпеку;
- розвивати дружні відносини між націями на основі поваги принципу рівноправ'я і самовизначення народів;
- здійснювати співробітництво для розв'язання міжнародних проблем економічного, соціального, культурного і гуманітарного характеру й розвитку поваги до прав людини й основних свобод;